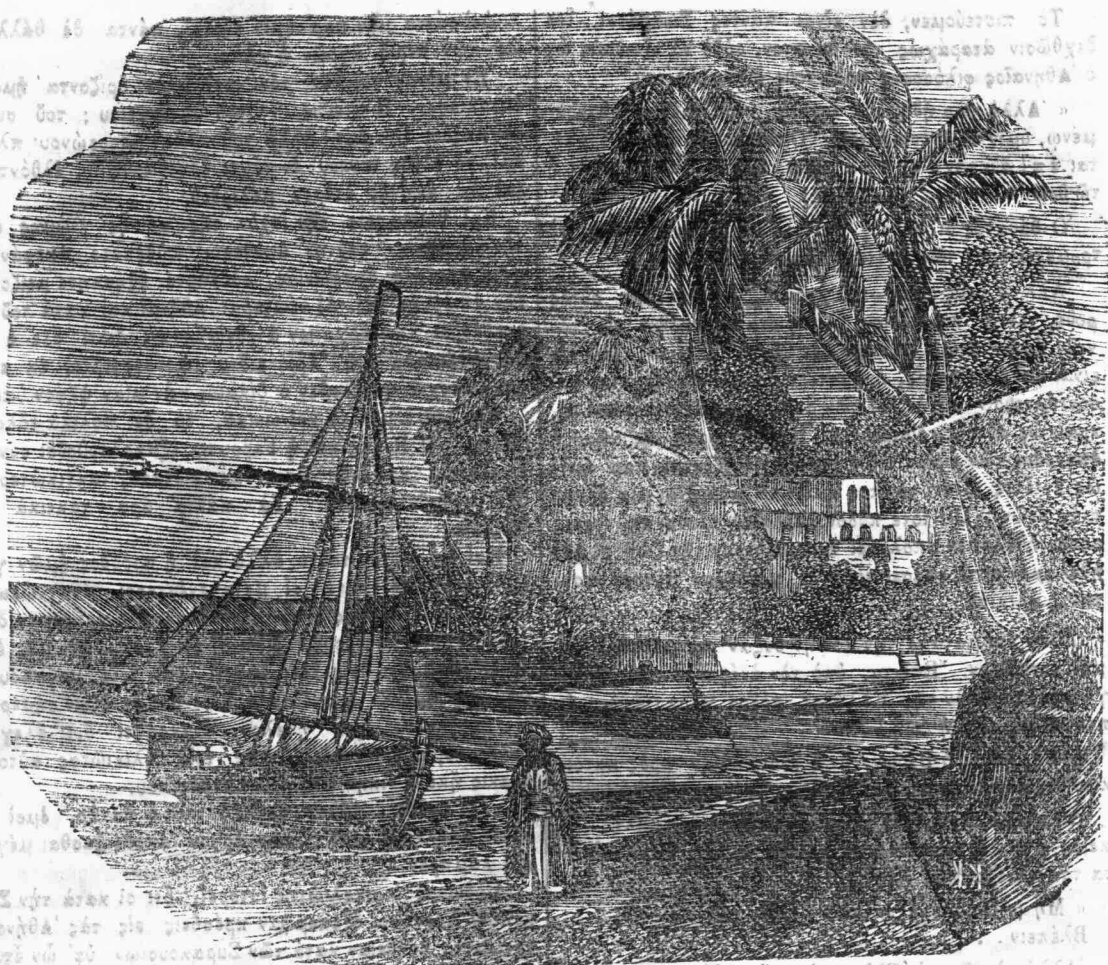

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΙΜΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΑΣΚΑΤΗΣ

τὰς ἀνάγκας τῶν 12 δραχμῶν κατὰ μῆνα· εὐθυνοτέρους στρατιώτας δὲν ἔχει ἄλλο κράτος. Ἀλλὰ ὁ Ἰμάνης λαμβάνει ἀτομικῶς δι' ἑαυτὸν δεκά ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἡ ἐπ' ὅλῳ εἰκὼν παρίστησι τὴν ὥραν κατοικίαν τοῦ Ἰμάνη. Κεῖται ἐν μέσῳ τερπινοτάτου ἄλσους μαγισφόρων δένδρων, φοινικῶν καὶ πορτοκαλλεῶν, εἰς τὸ παράλιον καὶ παρὰ τὰς ὄχθας ἑνὸς ρύακος, τοῦ λόφου χορηγοῦντος καθ' ὅλον τὸ ἔτος ποτὶμον ὕδωρ εἰς τοὺς κατοικοῦς.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΗΜΕΡΑΙ.

Γαρσάριος.

Εἰς τὸν ἀχανῆ καὶ παλιῆρον τοῦ χρόνου Ὀκεανόν, ἰδοὺ καὶ ἕκτες ἀνθρώπων ἐνιαυτὸς ἐβυθίσθη, εἰς κόκος ἄμμου ἐκ τῆς κλεψύδρας τῆς Διωνιότητος· εἰς τὴν κλεψύδραν τοῦ Ἀτελευτήτου μετέπεσεν. Ἐν ἑτι ρόδον ἐμαράνθη τῆς ζωῆς ἡμῶν, καὶ ὁ σιδήρεος τοῦ Πανδαριώτου δυνεῖ, ἰδοὺ μίαν ἀρόμη, τὴν πελευταίαν ἴσως, αἱματηρὰν ρυτίδα ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μας.

Τὸ φορτίον τοῦτο τὸ δυσάστακτον τῶν ἐτῶν ἐπ' ὤμων ἄρας, ὁ ἀνθρώπος πορεύεται κεκυφώς, ὡς ὁ γέρον ἑλκοκόπος τοῦ μύθου, πορεύεται τὴν ἀτραπὸν τοῦ θανάτου. Ἄν θέ, ἀπειρηκὼς ἐκ τοῦ βάρους, ἐπικαλεσθῇ τὸν λυτρωτὴν τούτων, ὁ μὲν θάνατος ἐν τάχει προφθάνει καί,

— Τί με καλεῖς, θνητὲ ; τὸν ἐρωτᾷ.

Ὁ δὲ τρέμων καὶ ὠχρίων καὶ τὰ μέλη κάμπτων,

— Ἴνα τὸ φορτίον τοῦτο ἄρας ἐπιθῇ μοι, ἀποκρίνεται.

Τοσοῦτον λοιπὸν γλυκεῖα εἰς τὸν ἀνθρώπων ἡ ζωὴ.

Ἐρωτήσατε τὴν κόρην, τὴν μέλις· εἰς τὰ θέλητρα τῆς ζωῆς ἀνοίγουσιν τὴν καρδίαν τῆς· τὴν κόρην τὴν μόλις τὸν πρῶτον παλμὸν τοῦ ἔρωτος αἰσθανθεῖσαν. Ἐρωτήσατε τὴν μητέρα, τὴν κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸν πρῶτον καὶ ἀγγελόμορφον τῶν ὠδίνων της λαοῦ, νέους καὶ γέροντας, εὐτυχεῖς καὶ κακοδαίμονας καὶ ὅλοι μὲν φωνῇ θέλουσι σὰς εἶπῃ.

« Τὸ φῶς τὸδ' ἀνθρώποισιν ἦριστον βλέπειν

Τὰ νέρθε, δ' οὐδεὶς, μένεται δ' ὡς εὐχεταί.

Θανεῖν κακῶς ἢ κρεῖσσον, ἢ θανεῖν καλῶς, ὡς ἡ Ἰριγένεια τοῦ Σοφοκλέους.

Τὸ πιστεύομεν, δὲν εἶναι πάντες Σωκράται, ἵνα δεχθῶσιν ἀπαράχως τὸν θάνατον, οὐδὲ νὰ εἰπωσιν, ὡς ὁ Ἀθηναῖος φιλόσοφος πρὸς τοὺς δικαστάς του,

« Ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανομένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσάμενοις. Ὅπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμερον πρᾶγμα, ἀθλητὸν παντὶ πλὴν ἡ τῷ θεῷ. »

Ὁ θάνατος δι' αὐτοὺς, καίτοι ἀναπόφευκτος, εἶναι τὸ τρομερώτερον τῶν δυστυχημάτων. Οἱ νῆπιοι!

Ἄλλ' ὁ ῥυθμὸς οὗτος τοῦ χρόνου, ὁ διηνεκὴς οὗτος ρυθμὸς, γεννᾷ καὶ ἄλλην θλιβερωτάτην σκέψιν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ἐνῷ ὁ χρόνος δὲν ἔχει ἡλικίαν, ἐνῷ εἰς εἶναι καὶ ἀδιαίρετος, ἡ ἡμετέρα ἡλικία παρέρχεται καὶ συντέμνουσιν αὐτήν αἱ τῶν ἀνθρώπων ἀσύνετοι καὶ μικραὶ, ὡς αὐτοὺς, διαιρέσεις. Ἡ περιστροφή τῆς γῆς, ἡ ἐπάνοδος τῶν ὥρων τοῦ ἐνιαυτοῦ λογιζονται παρ' ἡμῶν ὡς ἐν ἔτος. Διὰ τὸ ἐτος ἡμῶν νὰ μὴ ᾖ μία δλυμπιάς ἐτών; Ὡ! τότε πόσον ἠθέλαμεν εἶσθαι νεώτεροι; πόσον ἠθέλαμεν ἀπολαύειν περισσώτερον τῆς ζωῆς; Δὲν ἠθέλαμεν ποτὲ φθάσει εἰς τὴν μόρσιμον τεσσαρακονταετή ἡλικίαν.

Πλὴν ἐπὶ ματαίῳ τὴν κοινὴν δόξαν νὰ μεταβάλλωμεν κοπιῶμεν. Ἐπειτα, ὑπὸ τὸν ἀνέφελον τοῦτον καὶ γλαυκὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος, πόσον γλυκυτέρα πέπει νὰ φαίνεται ἡ ζωὴ!

« Γῆ, λέγει ὁ Βύρων. ἦν ἡ φύσις ἀξίαν πρὸς κατοικίαν θεῶν κατέστησε, καὶ δι' ὧν ἐξόλισε τῶν δώρων. »

Δικαίως ἄρα, ἡ ἀτυχὴς Ἰριγένεια, ἡ περικαλὴς ἐκκίνη Ἀργεῖα παρθένος, νὰ φεισθῇ αὐτῆς παρακαλοῦσα τὸν πατέρα τῆς, λέγει,

« Μὴ μ' ἀπολέσῃς ἄωρον· ἡδὺ γὰρ τὸ φῶς βλέπειν. . . »

Ἀλλὰ τὸ φῶς τὸ Ἑλληνικόν, ὅχι δὲ τῆς ἐμυγλώδους Ἀρκτοῦ τοῦ φῶς, ἡ τῆς διακεκαυμένης Διόνης.

Ὅστις εὐρήθῃ εἰς Ἀθήνας, ἐν Ἑλλάδι ἐν ἐνί, κατὰ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου καὶ δολόκληρον σχεδὸν τὸν Ἰανουάριον, θέλει ἐννοήσῃ τὰ λεγόμενα.

Ἀντὶ δὲ πόσων ἄλλων ἀγαθῶν καὶ χρημάτων, ὧν σήμερον στερεῖται ἡ Ἑλλάς, ὡς παρηγορήσων αὐτήν, τῆς ἐλλείδει οὐρανὸς τὸ ἡδύτατον ἐκεῖνο μεδίαιμα; Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ τοῦτο μόνον ἀναφαίρετον ἐδωρήσαντο ἡμῖν ἀγαθόν, καὶ ἂς ζητήσωμεν παρὰ τῶν νεφῶν ὅτι Διογένης ὁ Κυνικός κατακειμένος ἐν ἡλίῳ, κατὰ τὴν Κόρινθον, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὸ ν' ἀποστῶσι ἀεῖποτε ἀπὸ τοῦ Ἠλίου, ἵνα μὴ ἀποκρυπτῶσιν αὐτὸν ἀφ' ἡμῶν. Ἄν αἱ χρυσαυγεῖς ἀκτίνες αὐτοῦ δὲν θερμάνωσι τὸν ἀποψυχρανθέντα πατριωτισμὸν μας ὦ! ἂς θάλψωσι τοῦλάχιστον τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλληνιδῶν μας καρδίας, τὰς τοσοῦτον πρὸς τὸ αἰσθημα δυσαιώτους.

Ὁ εὖσιος δὲ οὗτος καιρὸς δὲν συνέτεινε μόνον εἰς τὰς διασκεδάσεις τῆς ἀποκρέως· ἀλλ', ὅ καὶ μέγιστον πάντων, συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ οὐριοδρομῇ καὶ νὰ εὐπλοῇ τὸ σκάφος τῆς πολιτείας μας. Ἥλλαξαν μὲν τρεῖς ἐκ τῶν ναυκλήρων του, ἀλλ' οὐδὲ στιγμὴν ἀρίθῃ εἰς τὴν ἀβεβαιότητα. . . Τρεῖς ἄλλοι ἐμπειροὶ πρωρᾶται διεδέχθησαν τοὺς καταποτισθέντας. . . εἰς τὰ ὕδατα τῆς Δήλης. Ἐν νημεῖα λοιπὸν καὶ γαλήνῃ ἀρμενίζον, δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ οὐτε τῶν ἀνέμων τὴν σφοδρότητα, οὐτε τῶν τρικυμιῶν τὴν ὀρμὴν, οὐτε τῶν σκοπέλων τὸ ὕψος.

Διὸ πάντα μὲν παρ' ἡμῖν εὐρεῖ, πάντα δὲ θάλλει, ὡς τῶν πέριξ ἀγρῶν ἡ χλόη.

Ἐν μόνον συμβᾶν τὸν πολιτικὸν ὀρίζοντα ἡμῶν ἐπεσκίασεν. Ἡ πτώσις. . . τοῦ ὑπουργείου; τοῦ συντάγματος; ὅχι, ὅχι! ἀλλὰ τοῦ πρώην μεσοφώνου· πλὴν καὶ τὸ νῆφος τοῦτου ἐν τάχει ἐσκαθάσθῃ. ἔλθοντος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐτέρου μελωδῶδου.

Καὶ θυμάσαστε τὴν ἰσχὺν τῆς κοινῆς γνώμης εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ὑπόθεσιν· οὐδέποτε ἀπεφάνθη μετὰ πλείονος ὁμοφωνίας, οὐδέποτε ἐξήσκησε μεῖζονα τὴν ἐπιρροήν της. Αἱ νεώτεροι Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ τοῦτο ὑπέρτεροι τῶν ἀρχαίων ἀνεδείχθησαν, διότι ὅτε ὁ ἐξοστρακισμὸς τοῦ Ἀριστίδεου ἐψηφοφορεῖτο, ἐκ τῶν πεντακισχιλίων ἔλαβεν ὁ δίκαιος κᾶν μίαν ψήφον ὑπέρ.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κοινωνικὰ, τὰ δὲ πολιτικὰ ὅλως ὅμοια. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἐξακολουθοῦσι συνεδριάζουσαι καὶ συζητοῦσαι τακτικώτατα, τακτικώτερον δὲ μισθοδοτούμεναι. Τὰ πάντα ἄρα τακτικὰ ἐν Ἑλλάδι.

Καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ πρόοδος ἡμῶν γιγαντιαία. Ἄν ποτε οἱ μεταγενέστεροι ἀναγνώσωνται τὰς σελίδας ταύτας (καὶ πιστεύσαστε ὅτι γράφομεν διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, διότι οἱ σύγχρονοι δὲν μᾶς ἐννοοῦσι) θέλουσι θαυμάσει τῷ ὀντί ἐπὶ τοῖς μεγαλοურγήμασιν ἡμῶν. Πιστεύομεν δὲ, ὅτι ἂν ἔζων σήμερον οἱ δυσέκγονοί μας ἠθέλον ἀνακράξει, ὅτι ἔλεγεν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν πρὸς τοὺς ἡλικιωτάς αὐτοῦ, ὅσακις ἤκουε νίκην τινὰ τοῦ πατρός του.

« Ὡ παῖδες, πάντα προλήψεται ὁ πατήρ, ἐμοὶ δ' οὐδὲν ἀπολήψεται μεθ' ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ λαμπρόν. »

Διόδωρος ὁ σικελιώτης ἱστορεῖ, ὅτι οἱ κατὰ τὴν Σικελίαν Λεοντίνιοι ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας ζητοῦντες βοήθειαν κατὰ τῶν Συρακουσίων ὑφ' ὧν ἔτυχον πολεμοῦμενοι. Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπροσθευτὴς Γοργίας, (ὅχι ἡμεῖς) ἀλλ' ὁ ῥήτωρ, ὁ δεινότητι λόγου πολὺν προέχων πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν, τοσοῦτον, ὥστε ἀγορεύσας, ἐξέπληξε καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας εὐφροεῖς καὶ φιλόλογους, ἐπιφέρει ὁ ἱστορικός. Καὶ ἡμεῖς δὲ, ὁ νεώτερος Γοργίας, τὴν ἐννοουμένην τοῦλάχιστον, ὅν, καί τοι δὲν θαυμάζουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἀσμένως ὁμολογοῦμεν ὅτι, ἂν οἱ νῦν συμπολῖται τοῦ Ἀλκιβιάδου (καὶ τοιοῦτοι ἐννοοῦνται τετιγγοφόροι τε καὶ μὴ) δὲν εἶναι εὐφροεῖς καὶ φιλόλογοι, εἶναι ὅμως φιλόλογοι καὶ εὐφροεῖς.

Ὡς δὲ ὁ μελισσοτρόφος Ὑμητὸς καὶ ἡ Ἀκρόπολις τοῦ Περικλέους, καὶ ὁ ἀπέραντος τῶν Ἀθηναίων ἐλαίων, καὶ οἱ πέριξ λόφοι, καὶ τὸ Φάληρον καὶ τῆς Σαλαμῖνος ἡ περσοκτόνος θάλασσα, εἶναι ἡ στολὴ καὶ τὸ καύχημα τοῦ Ἀττικοῦ ὀρίζοντος, οὕτω καὶ τῆς κοινωνίας τῆς Ἑλληνικῆς ἡ στολὴ καὶ τὸ καύχημα εἶναι τὸ ὠραιότερον αὐτῆς ἡμισυ.

Ἡ Γαλλία εἶχεν ἀνάγκη τὴν μάστιγα ἐνὸς Ναπολέοντος, καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ὁ Ναπολέων, ὁ θεὸς μετουσιωθείς εἰς τὸν ἀνεψιόν του. Παράδοξος περιπέτεια, δι' ἣν δικαίως ἤδη πρῶνιν τινὲς δημοκράται καὶ νομιμόφρονες ἀνεγνώρισαν, ὅτι θεὸς δάκτυλος ἀνεμόχλευσε πάντα ταῦτα.

Ἀλλὰ τὰ ἀσταῖα ἐν τῇ παρουσίᾳ μάλιστα ἐποχῇ δὲν ἐλλείπουσιν οὐδ' ἀπ' αὐτῶν τῶν σοβαρωτέρων καὶ τραγικωτέρων συμβάντων. Οἱ πανοῦργοι καὶ εὐφροεῖς γνωρίζουσιν ἐκ πάσης περιστάσεως νὰ ὠφελῶνται. Καὶ ἰδοὺ πῶς.

Εἰς εὐπρεπὴ τινα οἰκίσκον, εἰς Σαῖν Κλνδ, ζῇ γηραιός τις ἐβδομηκοντούτης δικαστής. Ἄλλον συγγενῆ, ἐκτός ἐνδὸς ἀνεψιοῦ δὲν ἔχει μανθάνει τὰ συμβαινόντα ἐν Παρίσις, καὶ ἀνησυχῶν διὰ τὸν ἀνεψιὸν του, τὸν ὅποιον ἐγνώριζεν ἐξημμένον καὶ λίαν φιλάλευθερον, ἤτοιμαζέτο νὰ στείλῃ τὸν ὑπρέτην του ἵνα πληροφορηθῇ, ὅτε ὁ κώδων τῆς οἰκίας ἐκρούσθη. Κύριός τις μελανέμων εἰσῆλθῃ καὶ ἐξήχησε νὰ καλῇ κατὰ μόνος πρὸς τὸν γέροντα,

— Κύριε, τῷ λέγει, λυποῦμαι ὅτι χρεωστῶ νὰ σὲ ἀναγγεῖλω λυπηρὰν εἰδήσιν. Ὁ ἀνεψός σας . . .

— Νὰ μὴν ἐκραιγῇ; . . .

— Ὅχι· ἀλλὰ τὸν ζητοῦν δραστηρίως· ὡς ἐπιστήθιος φίλος του, τὸν ἔκρυψε εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ προσπαθῶ νὰ κατορθώσω· νὰ φύγῃ εἰς Ἀγγλίαν· ὡς ἐκ τῶν ἀναγκαίων προφυλάξεων, τὸ ταξίδειόν του ἀπαιτεῖ διαπάνην χιλίων φράγκων, καὶ μόλας τὰς ζητήσεις μου, δὲν ἐδυνήθην νὰ συνάξω εἰμὴ τὸ ἥμισυ. Ὅταν ὁ Βύγνεϊς μ' ἐλάλησε περὶ ὑμῶν, τὸν παρεκίνησα νὰ σὰς γράψῃ. Δὲν ἠθέλησε, διότι φοβέται μὴ σὰς λυπήσῃ, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ἦλθα νὰ σὰς εὕρω. Μετανοεῖ εὐκρινῶς ὅτι ὑπεχώρησεν εἰς ἀπερίσκεπτον παραφορὰν, καὶ τολμῶ νὰ ἐλπίσω ὅτι θέλετε τὸν συχωρήσῃ καὶ τὴν φορὰν ταύτην.

Ἀκολούθως ὁ ἐπιστήθιος φίλος ἔδωκε τοσοῦτον περιστατωμένας λεπτομερείας περὶ τῶν ἐξέων τοῦ ἀνεψιοῦ, ὥστε ὁ γηραιὸς δικαστής οὐδὲν ὑποπτεύων, τῷ ἐνεχείρησεν ἕν γραμματίον 500 φράγκων, καὶ προσέθηκεν εἰς ταῦτα ἕνα μανθῶν καὶ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα χρήσιμα εἰς τὸ ταξίδειον. Δύο ἡμέρας παρήλθον καὶ ὁ φίλος δὲν ἐπέπεσε πρὸς τὴν εἰδήσιν ὡς ὑπεσχέθη. Ὅδὲ γέρον Σ. ἀπεφάσισε τότε νὰ στείλῃ τὸν ὑπρέτην του, ὅστις δὲν ἐδράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ μὲ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Κυρίου του, ἀρηνεικώτατον καὶ οὐδὲ διανοηθέντα ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὰς πολιτικὰς ταραχάς. Περιττὸν νὰ εἰπώμεν ὅτι οὐδένα ἀπέστειλε πρὸς τὸν θεῖόν του καὶ ὅτι οὐδόλως ἐγνώριζε τὸν ὑποχρεωτικώτατον ἐκεῖνον μεσάζοντα . . .

Σήμερον ἡ Γαλλία μόνη χορηγεῖ παντός εἶδους ἀνέχδοτα· ναὶ μὲν, ἔχει καὶ ἡ Ἑλλάς τὰ ἰδικά της, ἀλλ' οὔτε εὐφυῆ, οὔτε σκανδαλωδῆ πως εἰσίν. Ἀκούσατε τὸ ἐξῆς, ὅπερ συνέβη εἰς τὴν ἐμπορικωτάτην πόλιν Μασσαλίαν.

Περὶ τοὺς δώδεκα ἀπλήστους πλαγίους συγγενεῖς προσεκληθῆσαν ἐσχάτως νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ἀποσφράγισιν ὁλογράφου διαθήκης ἐνδὸς συγγενεῶς των, τὸν ὅποιον ἀποθάνοντα οἱ πλείστοι ὠλιγόωρσαν νὰ συνοδεύσωσιν εἰς τὸ κοιμητήριον, καθ' ὅσον δὲν ἤλπιζον ποσῶς εἰς εἰς νὰ τοῖς ἀφήσῃ κληρονομίαν. Ἡ διαθήκη ἀπεσφραγίσθη κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, ἡ ἀνάγνωσις ἤρχισε καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ προοιμίου κληρονομία σημαντικὴ ἀνηγγέθη.

— Ὡ! τι ἀξιόλογος ἄνθρωπος! εἶπον οἱ πλάγιοι. Ἦτο λοιπὸν πλούσιος! καὶ τίς νὰ τὸ ὑποθέσῃ ποτέ!

Ὁ διαθέτης μετὰ τινα ἀσήμαντα κληροδοτήματα διένευε τὴν περιουσίαν του μετὰ τῶν συγγενῶν του, καὶ ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν εἰς τὴν μερίδα του ἀπὸ 30 ἕως 40 χιλιάδ. φράγκων.

Εἰς τὰ πρόσωπα δλων ἀνέλαμψε χαρά· Ἐκ μιᾶς φωνῆς πάντες ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγωσι νὰ ῥίψωσιν ἀνθή τινα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μακαρίτου. Ἀνεγνώσθη καὶ τὸ τελευταῖον ἀρθρον, ὅπου ἐδεικνύετο τὸ μέρος, ἐνῷ ἡ κατάστασις αὕτη ἐφυλάττετο. Ὁ ἐκτελεστὴς ἀναζητεῖ καὶ εὕρισκε τὸ χαρτοφυλάκιον,

τὸ ἀνοίγει καὶ ἐξάγει . . . δύο γραμμάτια τοῦ λαχείου τῶν ἐκ χρυσοῦ ἐλασμάτων (Lingots d'or) ! . .

Τὸ ἔτος 1847 ἦτο τὸ ἔτος τῶν πολιτικῶν ἀμαρτημάτων. Τὸ 1848 ἐγέννησεν ἐκ τῶν σπλάγγνων τῆς μοναρχίας τὴν Δημοκρατίαν, ὡς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς ἐξῆλθε τὴν πανοπλίαν τῆς ἐνδεδυμένης ἡ Ἀθηνᾶ. Τὸ 1849 ἦν τὸ ἔτος τῶν καταστροφῶν. Τὸ 1850 ἐδοξάσθη διὰ τὸ Παρκερικὸν ἀνδραγάθημα τῆς Ἀγγλίας, γενόμενον χάριν τῶν 156 λιρῶν τοῦ πολέμου Ἀγγλοῦ, cive romanus, Ἰουδαίου Παταφικου. Καὶ τὸ 1851, περιώνυμον εἰς τὰς ἀρχὰς διὰ τὰς ἀνοησίας τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ἔληξε διὰ τοῦ ὠραιότερου, ἀφ' ὅσα ποτὲ ἐγένοντο πολιτικοῦ τολμήματος, καὶ τῆς πτώσεως τοῦ τρομεροῦ Παλμερστίνους.

Κατεβλήθη ἡ δημοκρατία ἐν μιᾷ ἐωθινή ὥρᾳ, καὶ δὲν εὐρέθησαν νὰ χύσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς τὸ αἷμα τῶν οὔτε 500 δημοκράται! ὦ τῆς ταλαίνης δημοκρατίας!

« A pena si può dir questa fu rosa »

κατὰ τὸν Ἰταλὸν ποιητὴν.

Ἐξ ὧν δὲ τούτων ζητοῦντες νὰ ἐξέσωμεν συμπέρασμα τι λογικόν, οὐδὲν εὕρισκόμεν, διότι ἀέδαια καὶ μεταβλητὰ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ οὐδεὶς εἶδε τί τετέται ἡ ἐπιούσα.

Ἀλλὰ πῶς εἰς τὰ ὅμματά της φαντασίας ἡμῶν ἀνελίσσεται αἴφνης ὁ θελκτικὸς Βόσπορος, μὲ τὰ κυανὰ αὐτοῦ κύματα, μὲ τοὺς λέρους αὐτοῦ τοὺς ποιητικούς καὶ τὰ δυο ἐρατεινὰ χεῖλη του, τὰ ὅποια ὡς νὰ καλῶσι τὸν ἀσπασμὸν ἀτάσῃ τῆς οἰκουμένης καὶ ὡς ἀν' αὐτῶν μειδιᾷ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα;

Πᾶντοι τῶν ποιητῶν μας περιέγραψαν τὰ θέληττα τῆς βασιλίδος ταύτης χώρας, ἀλλ' ἀνήγειρε αὐτῇ μνημεῖον ἀθάνατον καὶ ὄντως Ἑλληνικόν, διὰ τοῦ τελευταίου συγγραμμάτος του, ὁ πολυμαθὴς καὶ εὐφραδὴς ἡμῶν Κ. Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος.

Μεταξὺ δύο τερπνοτάτων χωρίων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ παραλίου, τῆς κατοικίας ἄλλοτε τῶν Γραικῶν ἡγεμόνων Ἐπιοκρήνης καὶ τοῦ Μεγάλου Ρεύματος, ἐγείρεται τὸ περκαλλὲς μέγαρον τοῦ πρώην ἡγεμόνος τῆς Σάμου. Τὸ ἀνδρὸς τούτου ἡ καταγωγή δὲν εἶναι μὲν φαναριωτικὴ, ἀλλ' ἐταν τὴν ἐνδοξον ταύτην καὶ διὰ τὰς ιδιοτροπίας της καὶ τὸν πατριωτισμὸν της γενεάν, ἐδεκάτισεν ὁ πέλεκος τῆς ἐπαναστάσεως, ἦν αὕτη πρώτη καθιέρωσε καὶ ἐπαγίωσε διὰ τοῦ αἵματός της, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἱστορικοὶ τῆς Βουλῆς, ἐμπνευσθέντες ἀπὸ εὐγενῆ καὶ ἀληθῶς ἐθνικὰ, οὐχὶ δὲ ἐπαρχιακὰ, αἰσθημακατὰ ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσιν (*), ὁ πολύρρων οὗτος καὶ παιδείας εὐμοιρῶν ἀνὴρ ἐγνώρισε νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τοῦ πεπτωκότος φαναριωτισμοῦ, καὶ δύο, αὐτὸς τε καὶ ἕτερός τις, ὁ ἀντίπαλός του, νεανίας τότε πολύμητης καὶ πανουργός νὰ διαδεχθῶσι τοῦ φαναριωτισμοῦ τὴν κληρονομίαν.

(*) Κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν ἀναφορῶν τῶν προκρίτων τῆς Ὑδρας καὶ Ψαρῶν, τρεῖς Πελοποννήσιοι ἑλαβον τὸν λόγον εἰς τὴν οὐλήτησιν ταύτην, οἱ ΚΚ. Α. Βρυλαέτης, Κουμουνοῦρος καὶ Θ. Ζαΐμης, τῆς ἐπαναστάσεώς των δόξαν καὶ τὰ ἔργα μὴ ἀποδόντες πάντα εἰς ἕν μόνον τμήμα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' εἰς τὴν σύμπραξιν καὶ τὰ παθήματα ὁλοκλήρου τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην κατεδαφίσθη τὸ σινικὸν τεῖχος τοῦ αὐτοκράτορος μου καὶ ἑτέροχθονισμοῦ.

Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ γράψωμεν τὸν βίον τῶν δύο τούτων προκρίτων, τῶν νῦν ἐν Τουρκίᾳ δμογενῶν μας, θελομέν ἵτωσιν πράξει τοῦτο ἀλλαχού, ἥδη δὲ ἐπανερχόμεθα ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Εἰς τὸ τερπνὸν λοιπὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο μέγαρον τοῦ πρίγκηπος ἐτοιμασίαι γάμων ὑπάρχον. Οἱ ἐπιστημότεροι τῶν χριστιανῶν τοῦ Σουλτάνου ὑπηκόων ἦσαν συνηθροισμένοι· εἰς τὴν αἰθούσαν τῆς ὑποδοχῆς, τρεῖς δὲ πατριάρχαι μετὰ τοῦ κλήρου τῶν, τοὺς ὁποίους κατ' ἔθος ὑπεδέχονταν μετὰ σοβαρᾶς παρατάξεως καὶ διὰ θυμιατῶν ἀργυροχρυσῶν, ἐπιδίδονεν ἐπίσης χρυσῶν τεθειμένων, ἐκμελλόν νὰ τελέσωσι τὴν ἱεροπραξίαν.

Δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ τὸ σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τοῦ θεάματος, ὅστις δὲν εὐτύχησε νὰ ἰδῇ τὴν παρουσίαν τοῦ σεβασμίου ἐκεῖνου κλήρου εἰς τὸ αὐτὸ συνελθόντος, ὅστις δὲν ἔχει ἰδεῖν τῆς ἀσιατικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ πολυτελείας.

Πανταχόθεν ἀστράπτουσι τὰ πολυτελῆ καὶ χρυσόφανα τῆς Ἀνατολῆς ὑφάσματα. Παρσικοὶ τάπητες καλύπτουσι τὸ δάπεδον, καὶ καπνοσύριγγες μὲ τοὺς πλουσίους ηλεκτρίκους χειλωτήρας τῶν (ταξίμια) φέρονται ὑπὸ πολυαρίθμων ὑπηρετῶν, προσφερόμεναι εἰς τοὺς περιεστῶτας. Εἴτα ἔρχεται τὸ γ λ υ κ ο ν, εἰς τὸ ποτὶν τῆς Μοκκάς ἐντὸς φ λ ι τ ζ α ν ῖ ω ν καὶ ζ α ρ φ ῖ ω ν ἀδαυματοκολλήτων· μεγαλοπρέπεται καὶ πλούτῃ ἄξια τῆς πάλαι βυζαντινῆς πολυτείας, ἄγνωστα δὲ σήμερον εἰς τὴν πτωχὴν καὶ συνταγματικὴν Ἑλλάδα.

Τῶν πριγκίπων ὁμοῦς τούτων, τῶν ἀρχόντων, τῶν προκρίτων, τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν ἡ παρουσία ἦν οὐδὲν ἐνώπιον τοῦ περιμενομένου ξένου.

Οἱ ἀστέρες φωτίζουν τὴν νύκτα ἐπὶ ἀνερέλου οὐρανοῦ, καὶ ἡ λαμπρότης αὐτῶν θέλγει τὰ ὄμματα μας, ἀλλ' ἀνέστηεν ὁ φωστὴρ τῆς ἡμέρας, καὶ αὐτὸς μόνος πληρεὶς τὸ πᾶν διὰ τῆς λάμπειώς του. Οὐδέποτε γάμων ἑορτὴ, οὐδέποτε τελετὴ χριστιανικῇ, ἀπὸ πολλῶν αἰώνων, εἰς τὴν ὥραιαν καὶ γηραιάν ταύτην Ἀνατολήν, εἶδεν ἐπιστημότερον καὶ λαμπρότερον ξένον. Οὐδέποτε δὲ δύο νεανίκα καὶ ἑρῶναι καρδίαι συνεδέθησαν διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ Ὑμεναίου ὑπὸ αἰωνεῶς αἰσιωτέρους.

Τίνες δὲ οἱ εὐτυχεῖς οὗτοι νομφοί; Ἡ νεωτέρα θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος, νεάνις σεμνὴ ὡς τὸ ἱόν, λευκὴ ὡς τὸ κρίνον καὶ κοσμία ὡς ἡ ἀνατραφέσσα εἰς τὴν σκάν τοῦ γυναικωνίτου, καὶ οὐδέποτε τὴν καρδίαν αὐτῆς εἰς αἰσθημα ἑρωτικῶν ἀνοξίσασα, διότι μνηστὴ ἄλλοτε τοῦ εὐεδαστέρου τῶν νέων, τοῦ Νερέως, δυνάμεθα εἶπεῖν, τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἀπεσπάρθη αὐτοῦ, οὐδὲ ὅλως, εὖτε θλιβεῖσα, εὖτε θαυροῦσα. Ὁ δὲ μελλόνυμφος εἶναι μικρὸς μὲν τίς, ἀλλ' ἀξιόλογος νεανίας, υἱὸς ἐντίμου καὶ νουεχοῦς πατρὸς, ἐπαχέως διὰ τῆς ἱκανότητός του εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην ἀναβάντος περιωπὴν.

Ὁ περιμενόμενος ἦν ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Ὀθωμανῶν, ὁ ἀπόγονος τοῦ Ὁσμάν, Μαχμουτ τοῦ Β', ὅστις ἠδούκησε, διὰ τοιαύτης ὑψηλῆς καὶ ἀνηκούστου τιμῆς, νὰ διακρίνῃ ἕνα τῶν Χριστιανῶν ὑπηρετῶν του.

Ὁ Ἀναξ οὗτος τοσούτων λαῶν, προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἀπεκδυθεὶς πᾶν αὐτοῦ τὸ ἐπίγειον μαγαλεῖον καὶ ἐξήτησε νὰ μὲνῃ ὀρθῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱεραουργίας... Πῶς δύναμαι νὰ καθίσω, ἀπεκρίθη εἰς τὸν πρίγκηπα, δεόμενον αὐτοῦ ἵνα λάβῃ θέαν ἐπὶ τοῦ προτομασθέντος αὐτῷ λαμπροῦ θρόνου, εἰς τελε-

τὴν γανόμενην ὑπὸ τῆς ἐπὶ κλήσειν τοῦ Ὑψίστου Ὀντος.

Ἀξιωμακρόνους ἡ ἀπάντησις αὐτῇ καὶ ὄντως αὐτοκρατορικῇ.

Ἐνταῦθα παύομεν τὸν λόγον. — Ἐξιστορήσαντες ἔργον τοσούτον ἐκλαμπρον καὶ μέγα, πῶς νὰ ἐμιλήσωμεν ἥδη περὶ τῶν Ἑλληνικῶν μας, ὡς εἶχομεν πρόθεσιν, περιστρεφόμενων εἰς γλισχρὰ ἀείποτε καὶ μικρά;

Ἀνάγκη λοιπὸν τὰ Ἑλληνικὰ ν' ἀναβάλλωμεν εἰς τὰ προτεχῇ Ἔργα τῆς Ἡμέρας.

Γράφομεν δὲ ταῦτα, ὅχι ὡς Βέρων τὸν Don-Juan αὐτοῦ ἀδικαίωτον ἀντὶ τὸν ἀναγνώστην ἢ ἀντὶ τὴν Μούσαν τοῦ ἀποκτήσῃ ἐχθρούς. Ἡμεῖς, ἀτολμώτατοι τοῦ Βέρωνος, (δὲν εἶναι τοῦτο μετριοφροσύνη) ἐὰν ἐχθροὺς καὶ ὀχι φίλους περιποιούμεν ἐκوتεῖ; διὰ τῶν ταπεινῶν ἡμῶν λόγων, τοὺς ὑπουργοὺς τῶν συνταγματικῶν ἐπικρατειῶν μιμούμενοι, ἡμεῖς παραιτούμεθα τὸ χαρτοφυλάκιόν μας καὶ τὸν κάλαμόν μας. Καὶ τοὺς ἄρδνας μὲν πολεμίου ἡμῶν δὲν ὀρῶμεθα, ἀλλὰ τρέμωμεν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ φύλλου, ὅστις ὑπέρμαχοι ἀτρόμητοι ἀνέκαθεν ἐκχυρῶμεν. Εἶναι τὸ ὠραιότερον καὶ ἐρασιμώτερον, ἀλλ' ἐνταῦθα καὶ τὸ ἀσθενέστερον, καὶ τὸ καταστρεπτικώτερον ἡμῖς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν περὶ τοῦ νέου συγγράμματος τοῦ Κ. Σ. Βυζαντίου. Πιστεύομεν ὅτι τὸ συγγραμμα τοῦτο θέλει θαυμάσθῃ καὶ ἐπηρεασθῇ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Εὐρωπαίων.

Ἀλλ' ἔχομεν καὶ ἕτερον τοῦ αὐτοῦ συγγραφῆς πόνημα, τὸ νέον Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἰδίως ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ Ὑπομνήτου τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου συνταχθέν. Διὰ τοῦ λεξικοῦ τούτου, κατὰ ἐν πέμπτον ἐπὶ τοῦ πρώτου αὐξηθέντος, ὡς καὶ ὁ ἀκάματος ἡμῶν καὶ ἀγαθὸς τυπογράφος Κ. Κορομηλᾶς ἐν τῷ προοίμῳ αὐτοῦ παρατηρεῖ, ὁ σοφὸς συντάκτης συνέλαβε τὴν γενναίαν ἰδέαν νὰ κατὰστήτῃ πρόχειρον εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀνεκτιμήτου Ὑπομνήτου τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Πόσον λοιπὸν, διὰ τοῦ τοσούτου τελείου καὶ εὐχρηστοῦ τούτου ἔργου θέλει διευκολυνθῇ καὶ τελειοποιηθῇ ἅμα παρ' ἡμῖν ἡ σπουδὴ τῆς θείας ἐκείνης τῶν προπατόρων μας γλώσσης, ἕκαστος ἐννοεῖ.

Ἀλλ' ἀπονείμμεναι τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν εἰς τὸ φιλόπονον καὶ πολυμαθὲς τοῦτον λόγιόν μας, ἀδικούμεν, ἀν' ἀποσιωπήσωμεν, ὅτι ἄνευ μὲν τοῦ Κ. Σ. Βυζαντίου δὲν ἠέλομεν ἔχει λεξικὸν τοιούτον, ἄνευ δὲ τοῦ ἐκδότου καὶ Τυπογράφου Κ. Κορομηλᾶ, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν αὐτὸ ἐκδιδόμενον εἰς φῶς, ἐκδόσει μάλιστα στερεωτύπῳ, διότι ὡς λέγεται καὶ ὁ ἐκδότης, « ἡ στερεοτυπία παρέχει μὲν εἰς τὸν ἐκδότην τὸν τρόπον τοῦ νὰ ὑποτιμᾷ τὰ ἐκ τῶν πιεστηρίων αὐτοῦ ἐξερχόμενα βιβλία (α), ἀπαιτεῖ ὁμοῦς, δσάκις μάλιστα ἐφαρμόζεται εἰς τοσούτον ἔκτεν ἔργον, μεγάλων κεφαλῶν προκαταβολήν ».

Ἄξιός λοιπὸν θαυμασμοῦ ὁ συγγραφεὺς, ἄξιός δὲ ἐπαίνων καὶ ὁ ἐκδότης.

ΓΟΡΓΙΑΣ.

(α) Τιμᾶται τὸ ὀγκώδες τοῦτο λεξικὸν μόνον 40 δρα.